

บทที่ 7

สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ

เนื้อหาของบทนี้เป็นการสรุปสาระสำคัญและผลที่ได้จากการศึกษา การอภิปรายผล การนำแนวทางที่พัฒนาขึ้นจากการศึกษานี้ไปประยุกต์ใช้ และการให้ข้อเสนอแนะทั้งที่เป็น ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต โดยในแต่ละส่วนมีสาระสำคัญดังนี้

7.1 สรุป

จากสถานการณ์อาชญากรรมในเขตกรุงเทพมหานครที่เกิดขึ้นมากกว่าพื้นที่อื่นๆ ทั่วประเทศ ขณะที่ยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจน และครอบคลุมในการกำหนดขนาดและขอบเขตพื้นที่ รับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาล เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยทำการศึกษารายละเอียดและขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบที่เหมาะสมของสถานีตำรวจนครบาล ภายใต้วัตถุประสงค์หลัก ในการเสนอแนวทางในการกำหนดขนาดและขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาล ที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และเนื่องจากแนวทางดังกล่าวนี้มีเป้าหมายหลักในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ดังนั้นความเข้าใจเกี่ยวกับ ปัจจัยเสี่ยงเชิงพื้นที่ของอาชญากรรมรวมทั้งสถานการณ์อาชญากรรมที่เกิดขึ้นจึงเป็นพื้นฐานที่ สำคัญในการกำหนดขนาดพื้นที่รับผิดชอบที่เหมาะสม นอกจากนี้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงขนาด พื้นที่รับผิดชอบใหม่แล้วขอบเขตที่มีอยู่เดิมก็จะต้องเปลี่ยนไปด้วย ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องหา แนวทางในการกำหนดขอบเขตที่จะช่วยลดความสับสนของเจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชน ให้ได้มากที่สุด ซึ่งประเด็นต่างๆ เหล่านี้ได้ถูกนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ และนำไปสู่ผลการศึกษาโดยสรุปดังนี้

7.1.1 ปัจจัยเชิงพื้นที่ที่ส่งผลต่อการเกิดอาชญากรรม

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์นี้ประกอบด้วยปัจจัยที่เป็นตัวชี้วัดถึงความเสี่ยงต่อการเกิด อาชญากรรมในระดับ สน. และในระดับที่เจาะลึกลงไปถึงบริเวณจุดเกิดเหตุภายใน สน. หรือ สภาพแวดล้อมอาชญากรรม โดยปัจจัยที่เป็นตัวชี้วัดถึงความเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรม

ในระดับ สน. จะใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ และเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ มาอธิบายความสัมพันธ์ในภาพรวมผ่านข้อมูลitudinal ส่วนปัจจัยเสี่ยงในระดับที่เจาะลึกลงไปถึงบริเวณจุดเกิดเหตุภายใน สน. จะใช้ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าสถิติทดสอบไคสแควร์ ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการระดมความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวน 449 ตัวอย่าง และการสอบถามผู้กระทำผิดจำนวน 338 ตัวอย่าง ทั้งนี้ปัจจัยเสี่ยงทั้ง 2 ระดับนี้ สามารถนำมาอธิบายร่วมกันได้ดังนี้

7.1.1.1 ปัจจัยเชิงพื้นที่ที่ส่งผลต่อการเกิดอาชญากรรมประทุษร้ายต่อทรัพย์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดอาชญากรรมประทุษร้ายต่อทรัพย์ในภาพรวมได้แก่ ระดับความเจริญ ขนาดของพื้นที่รับผิดชอบ จำนวนประชากร และประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินหลักของ สน. โดยระดับความเจริญของ สน. นอกจากจะมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลทางตรงต่อการเกิดคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์แล้ว ยังมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลทางอ้อมผ่านจำนวนประชากรและขนาดพื้นที่รับผิดชอบอีกด้วย ขณะที่ขนาดของพื้นที่รับผิดชอบมีเฉพาะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลทางอ้อมผ่านจำนวนประชากรซึ่งมีเฉพาะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลทางตรงต่อการเกิดคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์เท่านั้น ทั้งนี้ความเจริญของพื้นที่จะดึงดูดให้ประชากรหลังไหลเข้ามาแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า แต่ในขณะเดียวกัน สน. ที่มีระดับความเจริญสูงก็มีแนวโน้มที่จะถูกกำหนดให้มีพื้นที่รับผิดชอบขนาดเล็กเพื่อการดูแลทั่วถึง แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นจากระดับความเจริญมีจำนวนมากกว่าจำนวนประชากรที่ลดลงจากการกำหนดขนาดพื้นที่รับผิดชอบให้เล็กลง ดังนั้นความเจริญที่เพิ่มขึ้นจึงก่อให้เกิดอาชญากรรมมากขึ้น ในส่วนของการใช้ประโยชน์ที่ดินนอกจากจะมีผลต่อจำนวนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์โดยตรงแล้ว ยังมีผลทางอ้อมผ่านระดับความเจริญของพื้นที่ กล่าวคือ สน. ที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินหลักประเภทพาณิชยกรรมและนันทนาการจะก่อให้เกิดความเจริญขึ้นในพื้นที่และก่อให้เกิดอาชญากรรมขึ้นได้ตามรูปแบบความสัมพันธ์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

กล่าวได้ว่า สน. ที่มีระดับความเจริญสูง มีขนาดพื้นที่รับผิดชอบดูแลกว้างใหญ่ และมีประชากรเป็นจำนวนมาก รวมทั้งมีการใช้ประโยชน์ที่ดินหลักประเภทพาณิชยกรรมและนันทนาการมีแนวโน้มที่จะเกิดคดีอาชญากรรมประทุษร้ายต่อทรัพย์สูงกว่า สน. อื่น ๆ

ช่วงเวลาเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมประทุษร้ายต่อทรัพย์ตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจคือช่วงเวลาหัวค่ำจนถึงเช้ามืด (18.01-06.00 น.) ซึ่งครอบคลุมช่วงเวลาที่มิมีโอกาส

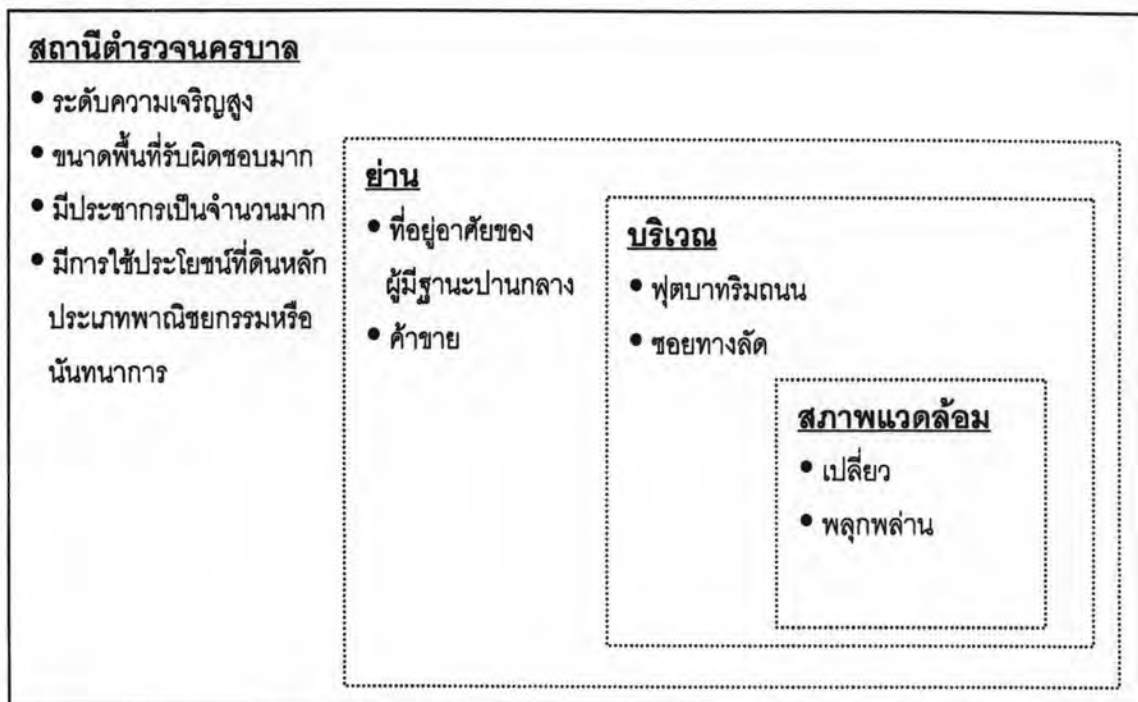
ในการกระทำผิดสูงสุดตามความคิดเห็นของผู้กระทำผิดที่ระบุว่าช่วงเวลาค่ำ (20.01-22.00 น.) เป็นช่วงเวลาที่มีโอกาสในการพบเหยื่อสูง และช่วงเวลาค่ำถึงดึก (20.01-04.00 น.) เป็นช่วงเวลาที่มีโอกาสในการลงมือก่อเหตุสูง ตลอดจนสามารถหลบหนีการจับกุมได้โดยสะดวก

ย่านที่มักเกิดเหตุอาชญากรรมประทุษร้ายต่อทรัพย์สินตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่สอดคล้องกับย่านที่ผู้กระทำผิดส่วนใหญ่ลงมือก่อเหตุจริงได้แก่ ย่านที่อยู่อาศัยของผู้มีฐานะปานกลาง และย่านค้าขาย ทั้งนี้ในส่วนของย่านที่อยู่อาศัยของผู้มีฐานะปานกลางยังพบว่า เป็นย่านที่ผู้กระทำผิดรู้สึกว่าจะเอื้ออำนวยในการพบเหยื่อจนกระทั่งลงมือก่อเหตุและหลบหนีการจับกุมอีกด้วย

บริเวณพุทธบาททริมถน และซอยทางลัดเป็นจุดเสี่ยงที่มักเกิดคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินมากกว่าบริเวณอื่นๆ เนื่องจากมีโอกาสในการพบเหยื่อสูง อีกทั้งยังเอื้ออำนวยต่อการลงมือก่อเหตุ ตลอดจนสะดวกในการหลบหนีการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

สภาพแวดล้อมที่มีความเสี่ยงในการเกิดเหตุประทุษร้ายต่อทรัพย์สินสูงตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และมีความเอื้ออำนวยต่อโอกาสในการก่อเหตุจนนำไปสู่การก่อเหตุจริงจากมุมมองของผู้กระทำผิด ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยว เนื่องจากในสภาพแวดล้อมเช่นนี้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจะอยู่ในสภาพที่ขาดผู้ปกป้องคุ้มกัน แต่อย่างไรก็ตามสภาพแวดล้อมที่ตรงกันข้ามกันอย่างสภาพแวดล้อมที่พลุกพล่านจนเกินไปก็นำไปสู่การเกิดอาชญากรรมประเภทนี้ได้เช่นกัน เนื่องจากเหยื่ออาจขาดความระมัดระวังหรือไม่ทันสังเกตว่าใครเป็นใคร นอกจากนี้การศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมยังทำให้ทราบว่าบริเวณที่อยู่ห่างไกลจาก สน. เป็นบริเวณที่ค่อนข้างเอื้ออำนวยต่อการก่อเหตุทั้งในส่วนของ การพบเหยื่อและการลงมือก่อเหตุตามความคิดเห็นของผู้กระทำผิดอีกด้วย ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้ช่วยสนับสนุนแนวความคิดว่าขนาดพื้นที่รับผิดชอบของ สน. มีผลต่อประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างชัดเจน

ทั้งนี้สามารถสรุปความเชื่อมโยงของปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมประทุษร้ายต่อทรัพย์สินในภาพรวมระดับ สน. ลงไปสู่พื้นที่ระดับย่อยภายใน สน. ได้ดังแผนภาพที่ 7.1

แผนภาพที่ 7.1 ปัจจัยเสี่ยงเชิงพื้นที่ต่อการเกิดอาชญากรรมประทุษร้ายต่อทรัพย์
ที่มา: จากการวิเคราะห์

7.1.1.2 ปัจจัยเชิงพื้นที่ที่ส่งผลต่อการเกิดอาชญากรรมประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกาย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดอาชญากรรมประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายในภาพรวมได้แก่ ระดับความเจริญ ขนาดของพื้นที่รับผิดชอบ จำนวนประชากร และประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินหลักของ ส.น. นั้นๆ โดยระดับความเจริญของ ส.น. นอกจากจะมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลทางตรงต่อการเกิดคดีประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายแล้ว ยังมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลทางอ้อมผ่านทั้งจำนวนประชากรและขนาดของพื้นที่รับผิดชอบ ขณะที่ขนาดของพื้นที่รับผิดชอบมีเฉพาะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลทางอ้อมผ่านจำนวนประชากรซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลทางตรงที่สูงที่สุดต่อการเกิดคดีประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกาย ในส่วนของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินหลักของ ส.น. ก็มีเฉพาะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลทางอ้อมเท่านั้น โดยเป็นผลทางอ้อมผ่านระดับความเจริญซึ่งจะมีผลกระทบต่อขนาดของพื้นที่รับผิดชอบและจำนวนประชากรอีกทอดหนึ่ง

จากปัจจัยต่างๆ ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ส.น. ที่มีระดับความเจริญสูง มีขนาดพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบดูแลกว้างใหญ่ มีประชากรเป็นจำนวนมาก และมีการใช้ประโยชน์ที่ดินหลักประเภทอุตสาหกรรม มีแนวโน้มที่จะเกิดคดีอาชญากรรมประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายสูงกว่า ส.น. อื่นๆ

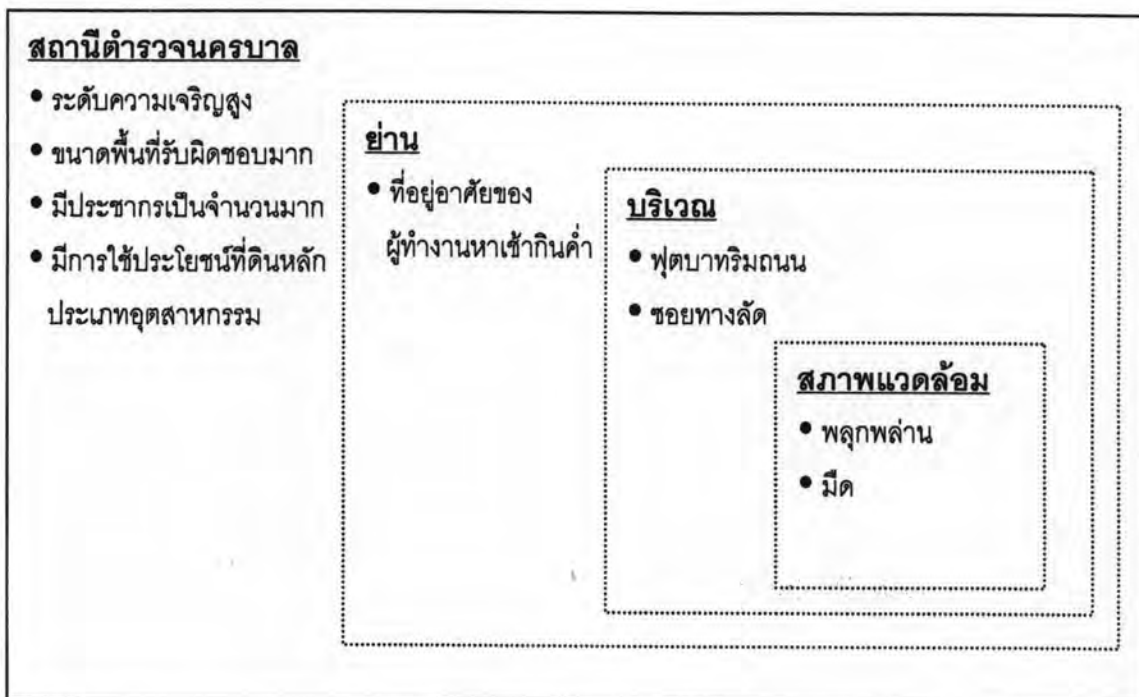
ช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องต่อการเกิดเหตุประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้แก่ ช่วงเวลาหัวค่ำจนถึงดึก (18.01-04.00 น.) สอดคล้องกับช่วงเวลาที่มียุทธศาสตร์ในการก่อเหตุสูงสุด 3 อันดับแรกตามความคิดเห็นของผู้กระทำผิด โดยช่วงค่ำ (20.01-22.00 น.) เป็นช่วงที่มีโอกาสในการพบเหยื่อมากที่สุด ส่วนช่วงดึก (22.01-04.00 น.) เป็นช่วงที่มีโอกาสทั้งในการลงมือก่อเหตุและหลบหนีการจับกุมมากที่สุด ขณะที่ช่วงหัวค่ำ (18.01-20.00 น.) เป็นช่วงเวลาของผู้ก่อเหตุพหุมีโอกาสในการพบเหยื่อจนถึงขั้นลงมือก่อเหตุอยู่บ้าง

ย่านที่เกี่ยวข้องต่อการเกิดเหตุตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจค่อนข้างสอดคล้องกับย่านที่มีการก่อเหตุจริง โดยเป็นย่านที่อยู่อาศัยของผู้ที่มีฐานะตั้งแต่ระดับปานกลางลงมา โดยเฉพาะย่านที่อยู่อาศัยของพนักงานหาเข้ากินค่ำซึ่งมีความเสี่ยงสูงที่สุดเนื่องจากค่อนข้างมีโอกาสนในการพบเหยื่อ ลงมือก่อเหตุ จนกระทั่งหลบหนีการจับกุมสูงกว่าย่านที่อยู่อาศัยกลุ่มอื่นๆ

บริเวณพุทธบาทหิมนน และซอยทางลัดเป็นบริเวณที่เกี่ยวข้องต่อการเกิดเหตุประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายสูงกว่าบริเวณอื่นๆ เนื่องจากบริเวณดังกล่าวนี้ค่อนข้างเอื้ออำนวยต่อการพบเหยื่อ ลงมือก่อเหตุ และหลบหนีการจับกุม

สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องต่อการเกิดเหตุตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และสอดคล้องกับการก่อเหตุในสถานการณ์จริงของผู้กระทำผิดได้แก่ สภาพแวดล้อมที่พลุกพล่านและมีผู้คนเนื่องจากสภาพแวดล้อมที่พลุกพล่านมักจะนำไปสู่การกระทบกระทั่งกันได้ง่าย โดยเฉพาะในยามค่ำคืนซึ่งอาจมีเรื่องความมีเมามาเข้ามาผสมด้วย นอกจากนี้ความมืดยังค่อนข้างเอื้ออำนวยต่อโอกาสในการพบเหยื่อ ลงมือก่อเหตุ และหลบหนีการจับกุมตามมุมมองของผู้กระทำผิดอีกด้วย ซึ่งจากมุมมองเกี่ยวกับความเอื้ออำนวยดังกล่าวนี้ยังได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าบริเวณที่อยู่ห่างไกลจาก สน.ค่อนข้างเอื้ออำนวยต่อการก่อเหตุเช่นเดียวกับกรณีของการประทุษร้ายต่อทรัพย์ ดังนั้นจึงเป็นการย้ำถึงแนวความคิดที่ว่าขนาดพื้นที่รับผิดชอบของ สน.มีผลต่อประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

ทั้งนี้สามารถสรุปความเชื่อมโยงของปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายในภาพรวมระดับ สน. ลงไปสู่พื้นที่ระดับย่อยภายใน สน. ได้ดังแผนภาพที่ 7.2

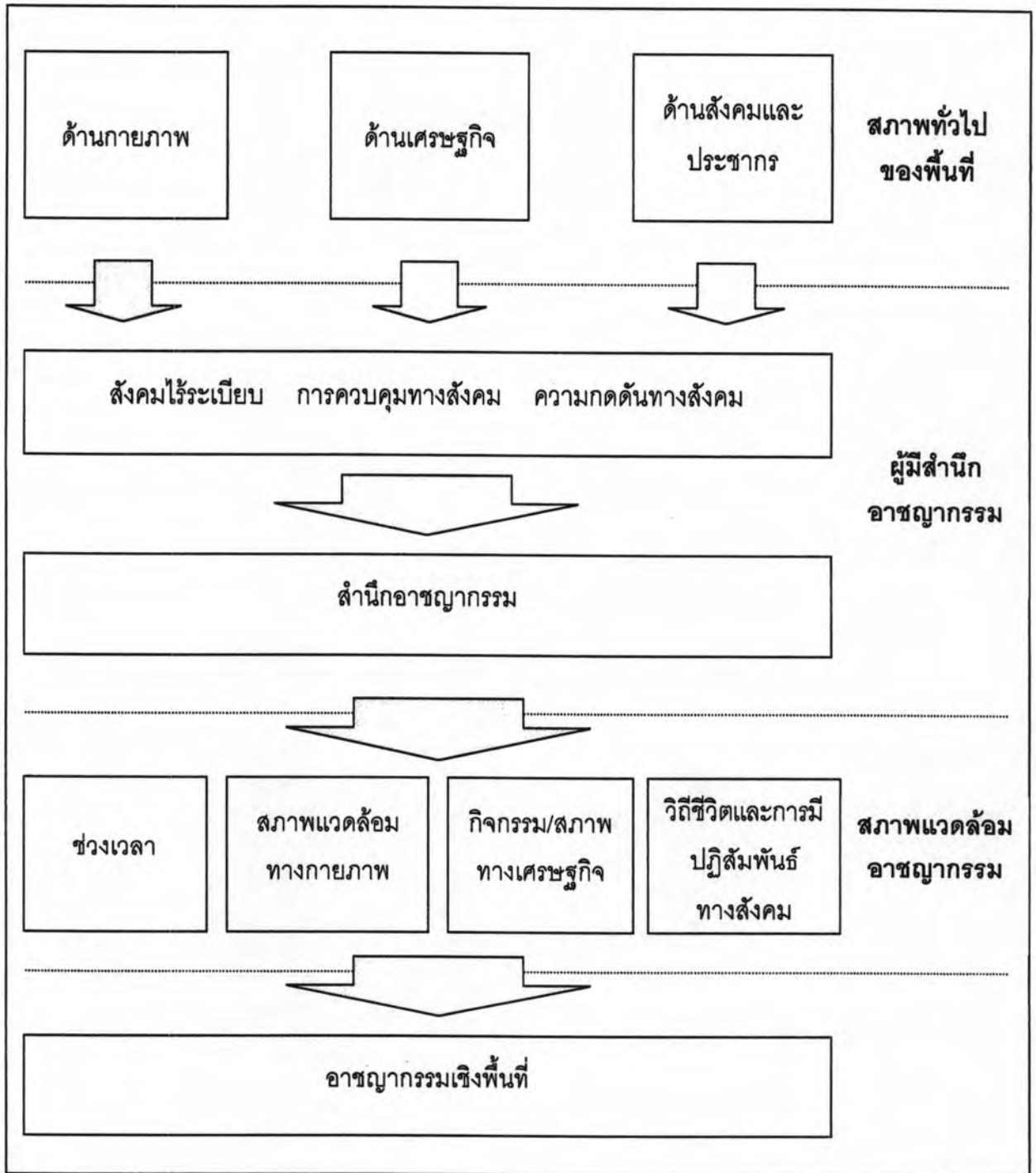

แผนภาพที่ 7.2 ปัจจัยเสี่ยงเชิงพื้นที่ต่อการเกิดอาชญากรรมประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกาย
ที่มา: จากการวิเคราะห์

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมเหล่านี้จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุของอาชญากรรม กล่าวคือ ความเจริญเติบโตของพื้นที่ได้ก่อให้เกิดภาวะสังคมไร้ระเบียบ (Social Disorganization) เนื่องจากมีประชากรจากหลายพื้นที่ย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชนมากขึ้นทำให้ผู้อยู่อาศัยไม่ค่อยรู้จักกัน และอยู่ร่วมกันในลักษณะต่างคนต่างอยู่ไม่ค่อยมีความผูกพันและไม่ค่อยร่วมมือกับกิจกรรมของชุมชน และอาจจะมี ความขัดแย้งในค่านิยมและความเชื่อ จนนำไปสู่การมีปัญหาระทบกระทั่งจนก่อให้เกิดอาชญากรรมประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายได้ นอกจากนี้ผู้ที่ย้ายเข้ามาอยู่ใหม่มักจะเข้ามาหางานทำเนื่องจากมีฐานะยากจน แต่เนื่องจากคนกลุ่มนี้มักถูกจำกัดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งงานและแหล่งเงินทุน ทำให้รายได้ที่ได้รับจากการทำงานไม่มากนัก คือมีแค่พอใช้จ่ายในแต่ละวันเท่านั้น ดังนั้นถ้าหากเขาต้องการมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีขึ้นก็จะก่อให้เกิดความกดดันตามทฤษฎีความกดดันทางสังคม (Strain Theory) ของ Merton ซึ่งอาจมีบางคนที่ตัดสินใจก่ออาชญากรรมเพื่อให้หลุดพ้นจากสถานการณ์อันเลวร้ายของชีวิตตามทฤษฎีการเกิดอาชญากรรมอันเนื่องมาจากความเลวร้ายของสถานการณ์ (A Theory of Expropriative Crime) ของ Cohen และ Machalex โดยในการประกอบอาชญากรรมนั้นจากการศึกษาพบว่า ผู้ก่อเหตุประทุษร้ายต่อทรัพย์สินมักจะก่อเหตุในบริเวณย่านที่ตนเองเดินทางผ่านไปมาอยู่เสมอ ในขณะที่ผู้ก่อเหตุประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายมักจะก่อเหตุในย่านที่พักอาศัย

ของตนเองและย่านที่ตนเองเดินทางผ่านไปมาอยู่เสมอซึ่งย่านเหล่านี้ถือเป็นย่านตระหนักรู้ (Awareness Spaces) ของผู้ก่อเหตุ โดยในการก่อเหตุมักเป็นการสบโอกาสจากสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยและการพบเป้าหมายที่เหมาะสม ดังนั้นในกรณีของการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินจึงมีแนวโน้มที่จะเกิดเหตุใน สน.ที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินหลักประเภทพาณิชยกรรม เนื่องจากมีเป้าหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก ขณะที่ในกรณีของการประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายก็มีแนวโน้มที่จะเกิดเหตุใน สน.ที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินหลักประเภทอุตสาหกรรม เนื่องจากโรงงานอุตสาหกรรมมักเป็นแหล่งจ้างงานของแรงงานที่มาจากหลายพื้นที่ ดังนั้นจึงอาจจะก่อให้เกิดความขัดแย้งในค่านิยมและความเชื่อจนนำไปสู่การมีปัญหาระทบกระทั่งกันได้ง่าย ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวนี้สอดคล้องกับข้อสังเกตของ Shaw และ Mckay ว่าพื้นที่พาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมจะมีการประกอบอาชญากรรมค่อนข้างมาก

ทั้งนี้จากผลการศึกษาปัจจัยเชิงพื้นที่ที่ส่งผลต่อการเกิดอาชญากรรม ได้ข้อค้นพบซึ่งสรุปได้ดังแผนภาพที่ 7.3 ว่า สภาพทั่วไปของพื้นที่ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม หรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับองค์ประกอบเหล่านี้ ก่อให้เกิดสภาวะที่กดดันให้บุคคลเกิดสำนึกอาชญากรรม แต่อย่างไรก็ตามการประกอบอาชญากรรมจะเกิดขึ้นหรือไม่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขด้านเวลาและสภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่มีสำนึกอาชญากรรมเข้าไปเกี่ยวข้อง ทั้งในกรณีที่เป็นที่พักอาศัย สถานที่ที่เดินทางผ่านไปมาเป็นประจำหรือมีความคุ้นเคย หากเงื่อนไขด้านเวลาและสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยก็จะก่อให้เกิดอาชญากรรมขึ้นได้

แผนภาพที่ 7.3 ข้อค้นพบองค์ประกอบเชิงพื้นที่ที่สำคัญที่ใช้พิจารณาการเกิดสาธารณสุข

7.1.2 แบบจำลองในการกำหนดขนาดพื้นที่รับผิชอบของ สน.

การศึกษาตามวัตถุประสงค์นี้ประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวน 449 ตัวอย่าง และประชาชนจำนวน 3,015 ตัวอย่าง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับปัจจัยที่ควรใช้พิจารณาในการกำหนดขนาดพื้นที่รับผิชอบของ สน. และการวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยมีตัวแปรตามเป็นข้อมูลรัศมีที่ได้จากการระดมความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ภายใต้การคำนึงถึงระยะทางและระยะเวลาที่เหมาะสมในการเข้าถึงพื้นที่ต่างๆ ภายในเขตรับผิชอบ ทั้งในกรณีของการตรวจพื้นที่ตามปกติและการเดินทางเพื่อไประงับเหตุ ส่วนตัวแปรอิสระได้แก่ จำนวนคดีรวมต่อพื้นที่ และปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมซึ่งประกอบด้วย ระดับความเจริญ ความหนาแน่นของประชากร และประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินหลักของ สน. โดยตัวแปรอิสระเหล่านี้ถูกกำหนดมาจากสมมติฐานเกี่ยวกับภารกิจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กล่าวคือในกรณีที่มีจำนวนคดีรวมต่อพื้นที่มากขึ้นภารกิจในการปราบปรามก็จะมากขึ้น และในกรณีที่มีปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมมากขึ้นภารกิจในการป้องกันก็จะมากขึ้น ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ได้ใช้เทคนิคที่แตกต่างกัน 3 เทคนิค คือ เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ เทคนิคการวิเคราะห์จำแนกประเภท และเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก

7.1.2.1 ปัจจัยที่ควรใช้พิจารณาในการกำหนดขนาดพื้นที่รับผิชอบของ สน.

ในการกำหนดขนาดพื้นที่รับผิชอบของ สน. เจ้าหน้าที่ตำรวจให้ความสำคัญกับระยะทางและระยะเวลาในการเข้าถึงจุดต่างๆ ภายในพื้นที่รับผิชอบมากที่สุด ในขณะที่ประชาชนเห็นว่าควรพิจารณาจากความหนาแน่นของประชากรและจำนวนคดีอาชญากรรมมากที่สุด อย่างไรก็ตามระยะเวลาในการเดินทางจากที่ทำการของ สน. ไปยังจุดต่างๆ ของพื้นที่รับผิชอบก็ยังเป็นปัจจัยที่ประชาชนให้ความสำคัญมากพอสมควรโดยจัดอยู่ในลำดับที่ 3 ของปัจจัยที่ควรนำมาใช้ในการพิจารณากำหนดขนาดพื้นที่รับผิชอบของ สน.

7.1.2.2 แบบจำลองที่ใช้ในการกำหนดขนาดของ สน.วิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

$$\begin{aligned} \text{รัศมีของ สน.} = & 3.673 - 0.009 \text{ จำนวนคดีรวมต่อพื้นที่} - 0.004 \text{ ระดับความเจริญ} \\ & - 0.0000218 \text{ ความหนาแน่นของประชากร} - 0.801 \text{ การใช้ประโยชน์} \\ & \text{ที่ดินหลักประเภทที่อยู่อาศัย} - 0.932 \text{ การใช้ประโยชน์ที่ดินหลัก} \\ & \text{ประเภทพาณิชยกรรม} - 0.795 \text{ การใช้ประโยชน์ที่ดินหลักประเภท} \\ & \text{อุตสาหกรรม} - 0.898 \text{ การใช้ประโยชน์ที่ดินหลักแบบผสม} \\ & - 0.923 \text{ การใช้ประโยชน์ที่ดินหลักประเภทสาธารณูปโภค} \\ & - 0.892 \text{ การใช้ประโยชน์ที่ดินหลักประเภทสาธารณูปการ} \\ & - 0.820 \text{ การใช้ประโยชน์ที่ดินหลักประเภทนันทนาการ} \end{aligned}$$

แบบจำลองนี้จะใช้ในการประมาณค่ารัศมีในการให้บริการของ สน. จากปัจจัยหรือตัวแปรต่างๆ คือ จำนวนคดีรวมต่อพื้นที่ ระดับความเจริญ ความหนาแน่นของประชากร และประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินหลักของ สน. โดยเมื่อแทนค่าข้อมูลของ สน. โดเข้าไปก็จะได้รัศมีในการให้บริการที่เหมาะสมของ สน. ดังกล่าวนั้น

7.1.2.3 แบบจำลองที่ใช้ในการกำหนดขนาดของ สน.วิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์จำแนกประเภท

ฟังก์ชันในการแบ่งกลุ่มของ สน. ขนาดเล็ก:

$$\begin{aligned} & -15.109 + 0.145 \text{ จำนวนคดีรวมต่อพื้นที่} + 0.091 \text{ ระดับความเจริญ} \\ & + 0.00041 \text{ ความหนาแน่นของประชากร} \end{aligned}$$

ฟังก์ชันในการแบ่งกลุ่มของ สน. ขนาดกลาง:

$$\begin{aligned} & -5.102 + 0.061 \text{ จำนวนคดีรวมต่อพื้นที่} + 0.055 \text{ ระดับความเจริญ} \\ & + 0.00023 \text{ ความหนาแน่นของประชากร} \end{aligned}$$

ฟังก์ชันในการแบ่งกลุ่มของ สน. ขนาดใหญ่:

$$\begin{aligned} & -1.467 + 0.007 \text{ จำนวนคดีรวมต่อพื้นที่} + 0.012 \text{ ระดับความเจริญ} \\ & + 0.00013 \text{ ความหนาแน่นของประชากร} \end{aligned}$$

แบบจำลองนี้จะใช้ในการพยากรณ์ว่า สน. ต่าง ๆ ควรจัดหรือควรถูกจำแนกอยู่ในกลุ่มใด โดยพิจารณาจากการแทนค่าจำนวนคดีรวมต่อพื้นที่ ระดับความเจริญ และความหนาแน่นของประชากรของแต่ละ สน. ลงในฟังก์ชันหรือสมการทั้ง 3 ข้างต้น ถ้าหากสมการใดมีค่าสูงสุดก็จะจัดให้ สน. ดังกล่าวอยู่ในกลุ่มของ สน. ขนาดนั้น

7.1.2.4 แบบจำลองที่ใช้ในการกำหนดขนาดของ สน. วิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก

$$\text{Log} \left[\frac{p(\text{รัศมี สน. ขนาดปานกลาง})}{p(\text{รัศมี สน. ขนาดเล็ก})} \right] = 11.632 - 0.181 \text{ จำนวนคดีรวมต่อพื้นที่} \\ - 0.037 \text{ ระดับความเจริญ}$$

$$\text{Log} \left[\frac{p(\text{รัศมี สน. ขนาดใหญ่})}{p(\text{รัศมี สน. ขนาดเล็ก})} \right] = 22.487 - 0.446 \text{ จำนวนคดีรวมต่อพื้นที่} \\ - 0.188 \text{ ระดับความเจริญ}$$

แบบจำลองนี้จะใช้เพื่อพิจารณาความน่าจะเป็นว่า สน. มีแนวโน้มที่จะเป็น สน. ขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ จากปัจจัยคดีรวมต่อพื้นที่และระดับความเจริญที่เป็นอยู่ ซึ่งจากแบบจำลองข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า สน. ที่มีจำนวนคดีรวมต่อพื้นที่ที่มากกว่า และมีระดับของความเจริญที่สูงกว่า มีแนวโน้มที่จะเป็น สน. ที่มีขนาดเล็กกว่าโดยเปรียบเทียบ

จากการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของแบบจำลองที่ใช้ในการกำหนดขนาดของ สน. ที่วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์จำแนกประเภทและเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก พบว่าแบบจำลองในการกำหนดขนาดของ สน. ที่วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกสามารถจำแนกกลุ่มของ สน. ออกตามขนาดที่แท้จริงได้ถูกต้องมากกว่าเล็กน้อย ในขณะที่ใช้ตัวแปรน้อยกว่า กล่าวคือไม่ต้องใช้ความหนาแน่นของประชากรเข้ามาร่วมในการวิเคราะห์

7.1.3 บทบาทและการกำหนดขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สน.และเขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร

การศึกษาตามวัตถุประสงค์นี้ประกอบด้วยการเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของ สน.กับเขตการปกครอง วิธีการแบ่งเขตของหน่วยงานทั้งสองในปัจจุบัน และแนวทางที่เหมาะสมในการแบ่งเขต สน.โดยมีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

7.1.3.1 เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของ สน.กับเขตการปกครอง

สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีภารกิจหลักในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยภารกิจนี้ได้ถ่ายทอดผ่านหน่วยงานระดับกองบัญชาการ กองบังคับการ จนถึงหน่วยปฏิบัติ คือ สถานีตำรวจ ซึ่งระดับกองบัญชาการในส่วนภูมิภาค ได้แก่ กองบัญชาการตำรวจภูธร 1 - 9 ส่วนระดับกองบังคับการ ได้แก่ กองบังคับการจังหวัด ในส่วนของกรุงเทพมหานครมีหน่วยงานระดับกองบัญชาการ ได้แก่ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ระดับกองบังคับการ ได้แก่ กองบังคับการตำรวจนครบาล 1 - 9 โดยมีสถานีตำรวจที่อยู่ในการปกครองจำนวน 88 สน. ซึ่ง สน.เหล่านี้ถึงแม้ว่าจะเป็นหน่วยงานระดับเล็กแต่ก็มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากภารกิจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมจะอยู่ในความรับผิดชอบของ สน.เป็นหลัก

การที่ สน.มีภารกิจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทำให้ สน.ต้องเปิดทำการตลอด 24 ชั่วโมง เพราะเหตุร้ายต่างๆ สามารถเกิดขึ้นได้ทุกขณะ และเมื่อเกิดเหตุขึ้นผู้พบเหตุหรือผู้เสียหายก็ควรที่จะต้องรีบแจ้งเหตุต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยเร็วที่สุดเพื่อให้การช่วยเหลือเป็นไปได้อย่างทันท่วงทีทั้งในกรณีของการส่งกำลังตำรวจเข้าไประงับเหตุหรือการติดตามผู้กระทำผิดมาลงโทษตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้ทาง สน.ยังต้องมีการจัดกำลังสายตรวจออกตรวจตราเส้นทางและสถานที่สำคัญ ให้ครอบคลุมพื้นที่รับผิดชอบเพื่อป้องกันเหตุร้ายที่อาจเกิดขึ้น

จากภารกิจเหล่านี้เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการบริการประชาชนอื่นๆ เช่นสำนักงานเขตซึ่งเป็นหน่วยงานบริการประชาชนของกรุงเทพมหานครแล้วจะเห็นได้ว่าถึงแม้สำนักงานเขตเหล่านี้จะมีภาระงานมากมายทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับการปกครองท้องที่ การพัฒนาชุมชน การส่งเสริมอาชีพ การทะเบียน การโยธา การรักษาที่สาธารณะ การผังเมือง การระบายน้ำ การสาธารณสุข การจัดเก็บรายได้ การรักษาความสะอาด การดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ การดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา การควบคุมดูแลโรงเรียน การดูแลและรักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร หรือกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

ตามที่ได้รับมอบหมาย แต่งานเหล่านี้ก็ไม่ใช่งานที่เงื่อนไขของเวลาจะทำให้เกิดอันตรายร้ายแรงต่อประชาชนเหมือนในกรณีของการให้บริการของ สน.ดังจะเห็นได้จากการที่งานของสำนักงานเขตมีเวลาเปิดปิดทำงานเช่นหน่วยงานราชการโดยทั่วไป คือเปิดเวลา 8.30 น. และปิดทำการเวลา 16.30 น.

ด้วยภารกิจของ สน.ที่มีความเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยตรง ดังนั้น สน.จึงควรมีขนาดพื้นที่รับผิดชอบที่มีความกระชับ ไม่กว้างใหญ่จนเป็นอุปสรรคต่อการควบคุมกำกับดูแล ดังจะเห็นได้จากการกำหนดขนาดพื้นที่รับผิดชอบของ สน.ในปัจจุบันที่มีขนาดเล็กกว่าขนาดพื้นที่ของเขตการปกครองโดยทั่วไป

7.1.3.2 ลักษณะการแบ่งเขตของ สน.กับเขตการปกครองในปัจจุบัน

จากการวิเคราะห์วิธีการแบ่งเขตของ สน.และเขตการปกครองโดยใช้ข้อมูลสถิติภูมิที่ได้จากประกาศราชกิจจานุเบกษาและวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี พบว่า การกำหนดขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สน. และการแบ่งเขตการปกครองของกรุงเทพมหานครอาศัยลักษณะทางกายภาพทั้งที่มีอยู่ตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมทั้งลักษณะทางการปกครองในรูปของเขตจังหวัดในการแบ่งโดยการแบ่งขอบเขตของทั้ง 2 หน่วยงานถึงแม้ว่าจะนิยมใช้แนวริมฝั่งคลองและขอบทางเท้าของซอยหรือถนนในการแบ่งมากที่สุดเช่นเดียวกัน และมีการใช้แนวแบ่งเขตอื่นๆ ที่คล้ายๆ กัน แต่ก็ยังมีกรณีที่แตกต่างกันออกไปกล่าวคือ ทางตำรวจมีการใช้แนวริมฝั่งแม่น้ำ สะพาน และคันเขื่อนในการแบ่งพื้นที่ ขณะที่ไม่พบการแบ่งเขตการปกครองด้วยลักษณะทางกายภาพดังกล่าวและในทางกลับกัน กรุงเทพมหานครมีการใช้แนวกิ่งกลางคลอง ลำรางสาธารณะ ลำปะโดง และคันนา ในการแบ่งเขตการปกครองต่างๆ ขณะที่ไม่พบการแบ่งเขตพื้นที่รับผิดชอบด้วยลักษณะทางกายภาพดังกล่าวใน สน.ต่าง ๆ

7.1.3.3 แนวทางที่เหมาะสมในการแบ่งเขตของ สน.

เมื่อพิจารณาจากมุมมองของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จากการสอบถามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวน 449 ตัวอย่าง พบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่ทราบขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สน.ที่ตนปฏิบัติงานอยู่อย่างชัดเจน แต่ก็ยังมีผู้ที่เกิดความรู้สึกสับสนอยู่บ้าง ซึ่งเป็นผลจากการที่ สน.มีขนาดพื้นที่กว้างใหญ่และมีอาณาเขตติดต่อกับหลาย สน.โดยไม่มีหลักเกณฑ์หรือแนวแบ่งเขตทางกายภาพที่ชัดเจน

สำหรับแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สน. เพื่อลดความสับสนตามมุมมองของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้แก่ ความเป็นชุมชนโดยชุมชนเดียวกันควรอยู่ภายใต้การดูแลของ สน. เดียวกัน รองลงมาเป็นการแบ่งเขตโดยใช้ลักษณะทางกายภาพของเส้นทางสัญจร เช่น แนวถนน แม่น้ำ และลำคลอง ตามด้วยการแบ่งเขตโดยให้ย่านหรือแขวงเดียวกันอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของ สน. เดียวกัน ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการแบ่งเขตของ สน. ตามขอบเขตพื้นที่ของเขตการปกครอง เนื่องจากมีขนาดพื้นที่ที่ใหญ่เกินไป และหน่วยงานมีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังเห็นว่าการแบ่งเขตการปกครองของกรุงเทพมหานครก็ไม่ได้มีความชัดเจนไปกว่าการแบ่งเขต สน. ของตำรวจแต่อย่างใด

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนจำนวน 3,015 ตัวอย่าง พบว่า แนวทางที่เหมาะสมในการแบ่งเขตของ สน. เพื่อลดความสับสน ประกอบด้วย การแบ่งเขตโดยกำหนดให้ชุมชนเดียวกันอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของ สน. เดียวกัน รองลงมาเป็นการแบ่งเขตโดยกำหนดให้แขวงเดียวกันอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของ สน. เดียวกัน ลำดับถัดมาเป็นการแบ่งตามเขตการปกครองและการแบ่งโดยใช้แนวของเส้นทางสัญจร ตามลำดับ

7.1.4 แนวทางในการกำหนดขนาดและขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของ สน.

ในการกำหนดขนาดพื้นที่รับผิดชอบของ สน. ที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอาศัยสมการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดขนาดรัศมีของ สน. มาพยากรณ์ขนาดรัศมีของ สน. แล้วจำแนกตามระดับความเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรม และประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินหลักของ สน. หลังจากนั้นจึงคำนวณเป็นขนาดพื้นที่ ดังแสดงในตารางที่ 7.1

ตารางที่ 7.1 ขนาดพื้นที่รับผิดชอบของ สน. ที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมจำแนกตามระดับความเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรม และประเภท การใช้ประโยชน์ที่ดินหลัก (หน่วย: ตารางกิโลเมตร)

ประเภท การใช้ประโยชน์ที่ดินหลัก	ระดับความเสี่ยง		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
<u>ที่อยู่อาศัย</u>			
ขนาดพื้นที่	2.535 - 8.836	11.782 - 16.253	21.680 - 24.578
<u>พาณิชยกรรม</u>			
ขนาดพื้นที่	1.850 - 7.509	10.242 - 14.434	19.571 - 22.329
<u>อุตสาหกรรม</u>			
ขนาดพื้นที่	2.569 - 8.899	11.855 - 16.339	21.779 - 24.684
<u>แบบผสม</u>			
ขนาดพื้นที่	2.017 - 7.843	10.631 - 14.896	20.108 - 22.902
<u>สาธารณูปโภค</u>			
ขนาดพื้นที่	1.893 - 7.597	10.344 - 14.556	19.713 - 22.480
<u>สาธารณูปการ</u>			
ขนาดพื้นที่	2.048 - 7.903	10.701 - 14.978	20.204 - 23.004
<u>นันทนาการ</u>			
ขนาดพื้นที่	2.429 - 8.637	11.552 - 15.983	21.367 - 24.245
<u>เกษตรกรรม</u>			
ขนาดพื้นที่	9.074 - 19.295	23.547 - 29.719	36.920 - 40.674

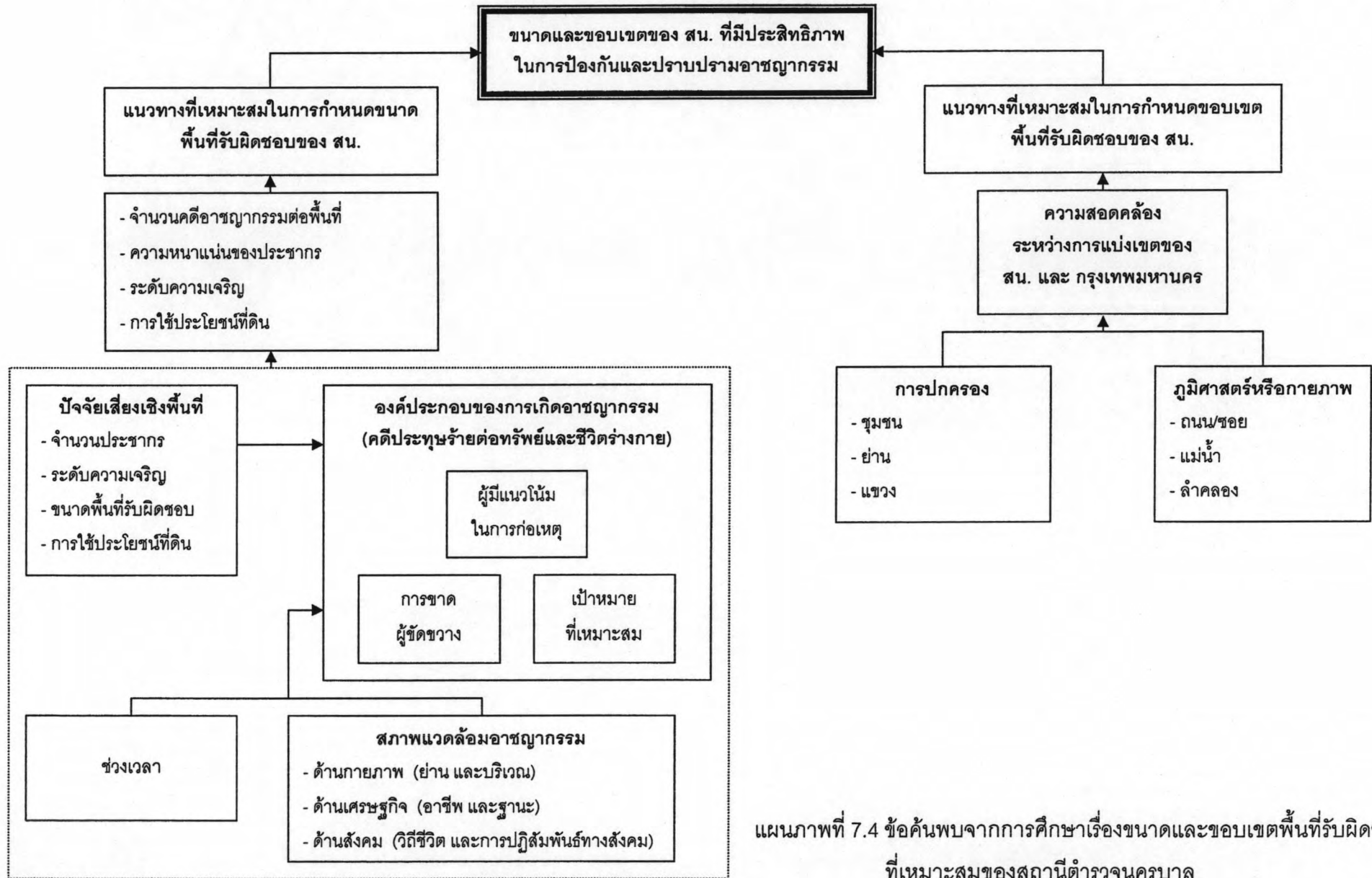
ที่มา: คำนวณจากสมการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดขนาดรัศมีของ สน.

สำหรับแนวทางในการกำหนดขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบที่เหมาะสมของ สน. จะพิจารณาจาก ความเป็นชุมชน ย่าน แขวง และแนวของเส้นทางสัญจร ดังนี้

- ชุมชนเดียวกันควรอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของ สน. เดียวกัน
- ย่านเดียวกันควรอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของ สน. เดียวกัน
- แขวงเดียวกันควรอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของ สน. เดียวกัน
- ใช้แนวของเส้นทางสัญจร เช่น ถนน แม่น้ำ และลำคลอง ในการแบ่งเขตรับผิดชอบ ระหว่าง สน.

จากการศึกษาเรื่องขนาดและขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบที่เหมาะสมของ สน. ได้ข้อค้นพบว่า ช่วงเวลา สภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งปัจจัยเชิงพื้นที่ในระดับ สน. ซึ่งประกอบด้วย จำนวนประชากร ระดับความเจริญ การใช้ประโยชน์ที่ดิน และขนาดของพื้นที่ รับผิดชอบ มีผลต่อการเกิดอาชญากรรม ดังนั้นการกำหนดขนาดพื้นที่รับผิดชอบที่เหมาะสมของ สน. จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาอาชญากรรมได้ โดยความเหมาะสมจะพิจารณาจาก ปัจจัยต่างๆ คือ จำนวนคดีอาชญากรรมต่อพื้นที่ ความหนาแน่นของประชากร ระดับความเจริญ และการใช้ประโยชน์ที่ดิน ทั้งนี้ปัจจัยแรกจะสะท้อนถึงภาระงานในการปราบปรามอาชญากรรม ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ขณะที่ปัจจัยอื่นๆ ที่เหลือล้วนเป็นปัจจัยเสี่ยงในการเกิดอาชญากรรม ดังนั้น จึงสะท้อนถึงภาระงานในการป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ในส่วนของขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สน. ก็มีส่วนช่วยเสริมประสิทธิภาพในการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจเช่นกัน โดยในการกำหนดขอบเขตจะต้อง ไม่ก่อให้เกิดความสับสนทั้งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในเขตรับผิดชอบ และ ประชาชนทั่วไปซึ่งเป็นผู้รับบริการจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีวิธีการแบ่งขอบเขต ที่เกี่ยวข้อง 2 รูปแบบ คือ การแบ่งโดยคำนึงถึงลักษณะทางการปกครอง และการแบ่งโดยใช้ลักษณะ ทางกายภาพที่มีความชัดเจน โดยควรนำวิธีการแบ่งขอบเขตทั้ง 2 รูปแบบนี้มาพิจารณาประกอบกัน กล่าวคือ ควรกำหนดขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สน. ให้สอดคล้องกับกรุงเทพมหานคร โดยไม่เหลื่อมล้ำกับเขตการปกครอง แต่เนื่องจากเขตการปกครองมีขนาดพื้นที่ที่ใหญ่เกินไป ดังนั้นการแบ่งในระดับแขวงหรือย่านจึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสม โดยประการสำคัญที่สุดคือจะต้อง คำนึงถึงความเป็นชุมชนโดยชุมชนเดียวกันจะต้องอยู่ภายใต้การดูแลรับผิดชอบของ สน. เดียวกัน นอกจากนี้แนวแบ่งเขตระหว่าง สน. ควรจะต้องเป็นลักษณะทางกายภาพที่มีความชัดเจน เช่น ถนน แม่น้ำ และลำคลอง ทั้งนี้สามารถแสดงข้อค้นพบจากการศึกษาโดยสรุปได้ดังแผนภาพที่ 7.4

แผนภาพที่ 7.4 ข้อค้นพบจากการศึกษาเรื่องขนาดและขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบที่เหมาะสมของสถานีตำรวจนครบาล

7.2 การตรวจสอบแนวทางที่พัฒนาขึ้น

นอกจากผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของแนวทางในการกำหนดขนาดและขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สน. จากการหาความตรงเชิงสอดคล้อง (Consensus) ของความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานโดยตรงจะให้ข้อสรุปว่าแนวทางที่พัฒนาขึ้นจากการศึกษาครั้งนี้มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติค่อนข้างมากแล้ว เมื่อผู้วิจัยนำแนวทางในการกำหนดขนาดพื้นที่รับผิดชอบของ สน. ไปเปรียบเทียบกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงก็ยิ่งช่วยยืนยันความเหมาะสมของแนวทางที่ได้พัฒนาขึ้นอย่างชัดเจน กล่าวคือใน สน. ที่มีคดีอาชญากรรมสูงส่วนใหญ่จะมีขนาดพื้นที่รับผิดชอบมากกว่าขนาดพื้นที่รับผิดชอบที่เหมาะสมตามแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ และสภาพการณ์เช่นนี้จะลดน้อยลงใน สน. ที่มีคดีอาชญากรรมปานกลางและน้อยตามลำดับ พิจารณาได้จากภาคผนวก จ

7.3 การประยุกต์ใช้แบบจำลอง

การนำแนวทางในการกำหนดขนาดพื้นที่รับผิดชอบของ สน. ที่ได้พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยนี้ไปใช้สามารถดำเนินการได้ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ตรวจสอบว่า สน. มีการใช้ประโยชน์ที่ดินหลักประเภทใดจากตารางที่ 4.8 และมีความเสี่ยงอยู่ในระดับใดจากตารางที่ 6.18
2. เมื่อทราบประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินหลักและระดับความเสี่ยงแล้ว สามารถทำการเปรียบเทียบว่าขนาดพื้นที่รับผิดชอบของ สน. ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันใหญ่กว่าที่แนวทางกำหนดไว้หรือไม่ โดยพิจารณาจากตารางที่ 6.20
3. ถ้าหากพบว่าขนาดพื้นที่รับผิดชอบของ สน. ในปัจจุบันใหญ่กว่าแนวทางที่งานวิจัยนี้พัฒนาขึ้น และ สน. มีระดับการเกิดอาชญากรรมสูง หรือไม่สามารดำเนินการควบคุมอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพก็สามารถทำการปรับลดขนาดพื้นที่รับผิดชอบของ สน. ให้สอดคล้องกับแนวทางที่กำหนดขึ้นได้โดยมีกระบวนการดังนี้

3.1 ผู้บริหารของ สน.เสนอเหตุผลตามแนวทางที่ได้จากงานวิจัยนี้ส่งไปยัง บก.น. ซึ่งเป็นหน่วยบังคับบัญชาที่ สน. นั้นสังกัดอยู่เพื่อพิจารณาว่าสมควรที่จะมีการปรับปรุงขนาดพื้นที่รับผิดชอบของ สน.ตามแนวทางที่เสนอหรือไม่

3.2 เมื่อ บก.น.เห็นว่ามีเหตุผลสมควรตามที่ สน.เสนอมาก็จะเสนอเรื่องไปให้ บข.น.เป็นผู้พิจารณาต่อไป

3.3 เมื่อ บข.น.เห็นว่ามีเหตุผลสมควรตามที่ บก.น.เสนอมาก็จะเสนอเรื่องไปให้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้พิจารณาในฐานะผู้บังคับบัญชาสูงสุด

3.4 ถ้าหากสำนักงานตำรวจแห่งชาติเห็นสมควรให้ปรับปรุงขนาดพื้นที่รับผิดชอบของ สน.ได้ก็จะต้องเสนอเรื่องให้นายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของ สำนักงานตำรวจแห่งชาติพิจารณา และออกประกาศกฎกระทรวงให้มีการแบ่งเขต สน.ตามที่ต้องการเพื่อให้มีผลบังคับใช้ตามกฎหมายต่อไป

ตัวอย่างเช่น สน.โชคชัย ซึ่งอยู่ในสังกัด บก.น.4 เป็น สน.ที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินหลักประเภทพาณิชย์กรรม (ตารางที่ 4.8) และมีระดับความเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมสูง (ตารางที่ 6.18) เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอไว้พบว่า สน.โชคชัยควรมีขนาดพื้นที่รับผิดชอบอยู่ระหว่าง 1.850-7.509 ตารางกิโลเมตร (ตารางที่ 6.20) แต่ในสภาพปัจจุบัน สน.โชคชัยมีขนาดพื้นที่รับผิดชอบ 27.82 ตารางกิโลเมตร (ตารางที่ 4.8) ซึ่งเกินกว่าแนวทางที่กำหนดไว้กว่า 20.31 ตารางกิโลเมตร ดังนั้นถ้า สน.โชคชัยมีการปรับลดขนาดพื้นที่รับผิดชอบของ สน.ให้สอดคล้องกับแนวทางที่ได้นำเสนอไว้จะทำให้จำนวนประชากรที่ต้องดูแลลดลงตามที่วิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ (แผนภาพที่ 6.1) และจะส่งผลให้จำนวนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์และประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายลดลงในที่สุด ซึ่งเป็นผลจากการดูแลที่ครอบคลุมทั่วถึงขึ้นและเฉพาะขนาดของพื้นที่รับผิดชอบที่เล็กลงอย่างน้อย 20.31 ตารางกิโลเมตร นี้จะทำให้จำนวนคดีรวมซึ่งพยากรณ์โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (ตารางที่ 6.4) ลดลงประมาณ 53 คดีต่อปี (ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย 2.609 คูณ 20.31) ซึ่งถ้าหากรวมผลของการเกิดคดีอาชญากรรมที่ลดลงอันเป็นผลมาจากการลดลงของจำนวนประชากรจากการกำหนดขนาดพื้นที่รับผิดชอบใหม่เข้าไปด้วยก็จะทำให้จำนวนคดีอาชญากรรมลดลงมากกว่านี้

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้นถ้าหากผู้บริหารของ สน.โชคชัยเห็นว่าควรปรับปรุงขนาดพื้นที่ใหม่ก็จะต้องเสนอเหตุผลไปยัง บก.น.4 ซึ่งเป็นหน่วยบังคับบัญชาที่ สน.โชคชัยสังกัดอยู่ หลังจากนั้นจะเป็นไปตามกระบวนการในข้อ 3.2-3.4 ต่อไป

7.4 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่จะนำเสนอในส่วนนี้ประกอบด้วยข้อเสนอแนะจากการศึกษา ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

7.4.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. ควรกำหนดขนาดพื้นที่รับผิดชอบของ สน. โดยใช้แนวทางที่เป็นผลจากการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากเป็นแนวทางที่คำนึงถึงความเสี่ยงในการเกิดอาชญากรรมของพื้นที่ซึ่งแตกต่างกันออกไปตามระดับความเจริญ จำนวนประชากร และการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยแนวทางนี้จะกำหนดให้ สน.ที่มีความเสี่ยงสูง มีพื้นที่รับผิดชอบดูแลขนาดเล็กเพื่อให้เจ้าหน้าที่สายตรวจดูแลได้ทั่วถึง และสามารถเดินทางไปถึงที่เกิดเหตุได้ทันเวลาที่ ส่วน สน.ที่มีความเสี่ยงน้อยกว่าจะมีพื้นที่รับผิดชอบที่ใหญ่ขึ้นในเชิงเปรียบเทียบ

2. ควรมีการจัดตั้ง สน.ใหม่เพิ่มเติม เนื่องจากในการศึกษาพบว่า ปัจจุบันมี สน.ที่มีขนาดพื้นที่รับผิดชอบใหญ่กว่าแนวทางที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ถึง 42 สน. โดยเฉพาะใน สน.ที่มีระดับการเกิดอาชญากรรมสูง (ภาคผนวก จ)

3. แนวเขตของ สน. ไม่ควรแบ่งให้เกิดความเหลื่อมล้ำกับเขตการปกครอง แต่เนื่องจากเขตการปกครองมีขนาดใหญ่เกินไป ดังนั้นจึงควรแบ่งตามแขวงหรือย่านโดยใช้ลักษณะทางกายภาพที่มีความชัดเจน เช่น แนวถนน แม่น้ำ และลำคลอง มาเป็นแนวทางในการแบ่ง โดยประการสำคัญที่สุดคือจะต้องคำนึงถึงความเป็นชุมชน กล่าวคือชุมชนเดียวกันจะต้องอยู่ภายใต้การดูแลรับผิดชอบของ สน. เดียวกัน

4. เจ้าหน้าที่ตำรวจควรมีการจัดสายตรวจที่เน้นความถี่เป็นพิเศษในบริเวณซอยทางลัดที่อยู่ในย่านที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมสูง ได้แก่ ย่านที่อยู่อาศัยของผู้มีฐานะปานกลาง ย่านที่อยู่อาศัยของพนักงานหาเช้ากินค่ำ และย่านค้าขาย

5. สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันระหว่างสมาชิกในชุมชน เพื่อสร้างความคุ้นเคยและสนิทสนมกัน โดยควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมทางด้านเศรษฐกิจเพื่อให้สมาชิกมีความสนใจเข้าร่วม เช่น การจัดตั้งกลุ่มผู้รับงานไปทำที่บ้าน เป็นต้น เนื่องจากในการศึกษา

พบว่า ชุมชนที่มีอาชญากรรมสูงมักจะเป็นชุมชนที่ผู้พักอาศัยอยู่ร่วมกันในลักษณะต่างคนต่างอยู่ โดยผู้พักอาศัยมักจะไม่ค่อยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนเนื่องจากรู้สึกว่าเป็นการเสียเวลาในการทำงานเพื่อเลี้ยงชีพในแต่ละวัน ดังนั้นโอกาสที่จะสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยกันจึงมีน้อย

7.4.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การศึกษาครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดขนาดและขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบที่เหมาะสมของสถานีตำรวจนครบาล ดังต่อไปนี้

1. ในการกำหนดขนาดพื้นที่รับผิดชอบของ สน. จะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเชิงพื้นที่ โดยขนาดพื้นที่รับผิดชอบของ สน. จะต้องอยู่ในวิสัยที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถตรวจตราดูแลพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง เพื่อการป้องกันอาชญากรรมตลอดจนเข้าถึงจุดเกิดเหตุได้อย่างรวดเร็วเพื่อการปราบปรามอาชญากรรม ขณะเดียวกันประชาชนจะต้องสามารถเดินทางมาใช้บริการได้โดยสะดวก

2. ในการกำหนดขนาดพื้นที่รับผิดชอบของ สน. ควรนำลักษณะหรือปัจจัยที่บ่งชี้ถึงโอกาสในการเกิดอาชญากรรมเชิงพื้นที่เข้ามาร่วมพิจารณาซึ่งได้แก่ จำนวนคดีรวมต่อพื้นที่ ระดับความเจริญ ความหนาแน่นของประชากร และการใช้ประโยชน์ที่ดิน

3. หน่วยงานตำรวจควรพัฒนาปรับปรุงฐานข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะหรือปัจจัยที่บ่งชี้ถึงโอกาสในการเกิดอาชญากรรมให้เป็นระบบเดียวกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรุงเทพมหานคร เพื่อไม่ให้เกิดความยุ่งยากในการนำไปใช้งาน และเกิดความซ้ำซ้อนในการรวบรวมข้อมูลของหน่วยงาน ทั้งนี้ควรนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงาน

4. ให้ความสำคัญกับการพิจารณาแบ่งเขตสถานีตำรวจให้สอดคล้องกับลักษณะการแบ่งทางการปกครองของกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาฐานข้อมูลเดียวกันโดยแนวทางการแบ่งเขตมีหลักสำคัญ 2 ประการ คือ

- ยึดตามแนวทางการปกครอง โดยกำหนดให้ชุมชน ย่าน และแขวงเดียวกัน อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของ สน. เดียวกัน

- ยึดตามแนวทางด้านภูมิศาสตร์หรือกายภาพ โดยคำนึงถึงการใช้น้ำและเส้นทางสัญจร เช่น ถนน แม่น้ำ และลำคลองในการแบ่งเขตรับผิดชอบระหว่าง สน.

5. ในกรณีที่รูปแบบของการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของประเทศไทยยังรวมศูนย์อยู่ที่ สน. ดังเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แนวทางในการกำหนดขนาดพื้นที่รับผิดชอบของ สน. ตามที่ได้วิเคราะห์มานี้ก็จะยังคงเป็นแนวทางที่เหมาะสมต่อการนำไปประยุกต์ใช้ได้เสมอ แต่ถ้าหากรูปแบบในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเปลี่ยนแปลงไป เช่น เน้นที่การใช้สายตรวจเป็นหลักดังเช่นในประเทศสหรัฐอเมริกา หรือเน้นที่การใช้ดูยามเป็นหลักดังเช่นในประเทศญี่ปุ่น ขนาดพื้นที่รับผิดชอบที่เหมาะสมของ สน. ก็จะต้องเปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตาม รูปแบบการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทั้ง 2 รูปแบบ คือ การเน้นที่การใช้สายตรวจเป็นหลัก และการเน้นที่ดูยามนั้น ในระยะสั้นยังไม่เหมาะสมกับกรณีของประเทศไทย เนื่องจากลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินในประเทศไทยยังไม่มีความเป็นสัดส่วนชัดเจนทำให้เป็นอุปสรรคต่อการตรวจตราโดยใช้สายตรวจ และสังเกตคนแปลกหน้าที่เข้ามาในพื้นที่ นอกจากนี้รูปแบบที่เน้นการใช้สายตรวจโดยเฉพาะสายตรวจจรดยนต์และสายตรวจรถจักรยานยนต์ต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก ในขณะที่รูปแบบที่เน้นการใช้ดูยามตำรวจก็อาจจะควบคุมสถานการณ์อาชญากรรมได้ไม่ตึง เนื่องจากในดูยามจะมีตำรวจประจำอยู่เป็นจำนวนน้อย

6. ในกรณีที่ขนาดพื้นที่รับผิดชอบของ สน. ใหญ่กว่าที่แนวทางกำหนดไว้แต่งบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดตั้ง สน. ใหม่ อาจแก้ปัญหาได้โดยการจัดตั้ง สน. ย่อยในบริเวณพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรม โดยให้มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการเช่นเดียวกับ สน. ใหญ่ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติหน้าที่ในเขตรับผิดชอบ

7. กรุงเทพมหานครควรประสานงานกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในกรณีที่จะมีการพัฒนาพื้นที่ หรือมีโครงการสำคัญที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นกับพื้นที่โดยรอบ ทั้งนี้เพื่อให้ทางตำรวจสามารถนำข้อมูลการคาดการณ์เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน ระดับความเจริญ และจำนวนประชากรที่จะเกิดขึ้นจากโครงการเหล่านี้มาวิเคราะห์หาขนาดพื้นที่รับผิดชอบที่เหมาะสมของ สน. ที่สามารถดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามแนวทางที่ได้พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยนี้ โดยถือเป็นการวางแผนในการป้องกันอาชญากรรมไว้ล่วงหน้าผ่านการกำหนดขนาดพื้นที่รับผิดชอบของ สน. ที่เหมาะสมกับการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่

8. สำหรับกรณีของสถานีตำรวจภูธร เนื่องจากกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการเป็น กองบังคับการหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2548 ได้บัญญัติให้สถานีตำรวจภูธรเป็นไปตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติประกาศกำหนด กล่าวคือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติสามารถกำหนดพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรได้โดยเบ็ดเสร็จ ดังนั้นการแบ่งเขตของสถานีตำรวจภูธรในอนาคตอาจจะไม่สอดคล้องกับขอบเขตของอำเภอและ ตำบลอีกต่อไป และในสภาพการณ์เช่นนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำแนวทางที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดขนาดและขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบที่เหมาะสมสำหรับสถานีตำรวจภูธรได้

7.4.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของต้นทุนในการบริหารจัดการกับขนาดพื้นที่รับผิดชอบของ สน.ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมแตกต่างกัน
2. ควรมีการศึกษาถึงขนาดของจำนวนประชากรที่เหมาะสมต่อการดูแลรับผิดชอบของ สถานีตำรวจต่างๆ